

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

212/00.04.00/2022

Kunnanhallitus 20.06.2022 § 131

Valmistelija: työllisyyskoordinaattori

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää kunnan lausuntoa 27.6.2022 mennessä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Lausuntopyyntö on luettavissa osoitteessa:
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c26ced2c-970d-4326-a03b-6bfb87a4e1f8>

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupa-

liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

Tausta

Esitys liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Syyskuussa 2020 pidetyn hallituksen budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 1.3.2021 työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Linjauksen mukaan valmistelussa tähdätään siihen, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolitiikan rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Uudistusta on valmisteltu yhdessä sidosryhmien kanssa työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän alaisuudessa toimivassa Työvoimapolitiikan palvelurakenne -alatyöryhmässä.

Tavoitteet

Työvoimapolitiikan järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Päätösesitys

Vs. kunnanjohtaja:

Sonkajärven kunta ja Sonkajärven kunnan työllisyyden kuntakokeilu antavat lausunnon, jossa todetaan, että Sonkajärven kunta liittyy liitteenä olevaan Kuntaliiton antamaan lausuntoon.

Sonkajärven kunta lausuu tämän lisäksi, että uudessa laissa otettaisi selkeästi kantaa myös seuraaviin asioihin:

- Asiakasohjelman käyttöoikeudet: Toivotaan, että asiakasohjelmajärjestelmiin kevennetään asiantuntijoiden käyttäjätunnusten saamisen virkavastuun prosenttiosuutta, jotta kunnissa saadaan useampia työntekijöitä tekemään uudistuksen mukaista asiakastyötä työllistämisen tulosalueella. Nyt käyttöoikeuksiin tarvitaan 50 %:n työpanosta, toivotaan sen muuttuvan 30 %:iin.
- Uudistuksessa ei ole vielä päätetty miten uudet alueet rakentuvat (hyvinvointialueet, maakunnat, kuntien väliset sopimukset jne.) Muodostuupa iso alue miten tahansa, niin toivomme, ettei jokainen kunta vastaa itsenäisesti työllistämisen palveluista alueen sisällä. Palveluista vastattaisiin kokonaisuutena alueittain ja jatkossakin lähipalvelut ja lähiesimiestyöskentely säilyisivät kunnissa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että esimiestyöskentelyyn on kiinnitettävä huomiota ja alueella toimivan yhteisen esimiehen on oltava koordinoiva sekä tietoa jakava, jotta kunnilla on tarvittava yhtenäinen tieto työllisyyden asioiden hoitamiseen. Nämä takaisivat tasavertaisen kohtelun koko alueen asiakkaille ja työntekijäosaamisen erilaisten kohderyhmien kanssa.

Kuntasektorilla toivotaan tietoa siitä, miten uudistuksen myötä resurssit siirtyvät. TE-palveluista on siirtymässä kuntiin työntekijöitä. Miten tämä vaikuttaa kuntien talouteen eli mistä heidän palkkamäärärahat jatkossa tulevat? Kuka hoitaa esim. laitehankinnat, kilometrikulut ja muut menot? Milloin kuntien ja TE-palveluiden työllistämistä hoitavien työntekijöiden työehdot ja palkkaus synkronoidaan? Tällä hetkellä työehdoissa sekä palkkauksessa on suuria eroja. Ei voida ajatella, että TE-asiantuntijat siirtyvät kuntiin nykyisillä työehdoilla, jos niitä ei jollakin tavalla sulauteta yhteen kunnassa työskentelevien työllistämisen henkilöstön työehtojen kanssa, koska jatkossa molemmat ammattiryhmät tekevät samaa työtä (kuntakokeilukunnissa jo nyt).

Päätös

Kunnanhallitus:

Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.
